نامەی ئەپیکۆرس بۆ میناکایۆس ... و. لە عەرەبییەوە: ئەمین بۆتانی

پێویستە مرۆڤ دوودڵ نەبێ لە وردبوونەوەی فەلسەفیانە لە هەڕەتی تەمەندا، هەر وەك چۆن دەبێ لە پایزی تەمەنیشدا وردبوونەوەی فەلسەفیانە شەکەت و ماندووی نەکا. کاتێك پرسەکە پەیوەندیی بە بایەخدان بە ڕۆحەوە هەیە؛ هەرگیز کات زوو و درەنگی بۆ نیە، وەك چۆن کەسانێك هەن دەڵێن کە هێشتا کات بۆ وردبوونەوەی فەلسەفیانە نەهاتووە یان کاتەکەی بەسەرچووە، بە هەمان شێوەی ئەوەی دەڵێن هێشتا کات نەهاتووە بۆ گەیشتن بە شادمەندیی یانیش کاتەکە هەر بەسەرچووە. لەسەر مرۆڤ پێویستە لە گەنجی و پیری فەلسەفیانە وردبێتەوە، لە دۆخی دووەم بۆ گەڕاندنەوەی گەشیی لاوێتی لە میانی یادکردنەوەی ڕۆژانی رابردوو؛ لە دۆخی یەکەمیش بۆ مکوڕی و دامەزران، وەك کەنەفتێك لە رووی داهاتوودا سەرەڕای کەفوکوڵی گەنجێتی. بۆیە کۆشش و گەڕان پێویستە بۆ دۆزینەوەی ئامرازەکانی شادمەندیی، چونکە مرۆڤ بە دۆزینەوەی؛ هەموو شتێکی چنگ دەکەوێ؛ و دوای لەدەستدانیشی هەموو شتێك دەکا بۆ وەدەستهێنانی.

سەیری ئەو بنەمایانە بکە کە پێمدابووی و کاریان پێ بکە، بزانە کە لێرەدا ئەو توخمە پێویستانە هەن بۆ ژیانێکی شاد. ئەوە بیر خۆت بهێنەوە کە خوداوەند هەبوویەکی شادی ناکۆتایە وەك ئەوەی لە وێناکردنی هاوبەش بۆ خوداوەندێتی دیارە و هیچ ئاوەڵناوێك بۆ شادمەندی و نەمریی ناخرێتە پاڵی. باشتر وایە بیر لەهەر شتێك بکەیتەوە ئەو شادمەندی و نەمرییە دەپارێزێ. خوداوەند هەیە؛ ئەوە لە سەرەتای بۆچوون دیارە، بەڵام سروشتەکەی ئەوە نیە کە خەڵك بڕوای پێیەتی. ئەوەی خوداوەندی عەوام رەتدەکاتەوە بە هیچ شێوەیەك بێبڕوا نیە، بەڵکو بێبڕوای راستەقینە ئەوەیە کە هەمان ئەو ئاوەڵناوانە دەخاتە پاڵ خوداوەند پێشتر بە باڵای عەوامدا هەڵیبڕیبێ بوو. ئەم بۆچوونانە مەزەندە نین بەڵکو خەیاڵپڵاوییە. لێرەوەش شەڕ هەمووی بۆ مرۆڤی شەڕانگێزە و چاکەش هەمووی بۆ مرۆڤی چاکەکارە. عەوام راهاتووە وێنای تایبەتی بۆ چاکەمەندیی هەبێ، هەر بۆیە دەیانبینی بە تەنیا ئەو خوداوەندەیان پێ قبووڵە کە بەو چاکەمەندییانەی ئەوان قایلە، بێجگە لەوە ئەوانەی دی گشتی ناجۆر و نابەجێن.

دووەم شت؛ بیرکردنەوەی خۆت لەسەر ئەوە چڕ و یەکلا بکەوە کە مەرگ

شتێك نیە پەیوەندیی بە ئێمەوە هەبێ، لەبەر ئەوەی چاکە و خراپە هیچ ڕاستیەکیان بۆ نیە بێجگە لە وژدانی ئێمەدا نەبێ. لێرەدا درککردنی ئەو ڕاستییەی کە مەرگ شتێکی ئەوتۆ نیە، وامان لێ دەکا خۆشی لەو ژیانە فانییە وەرگرین بە بێ ئەوەی داوای مانەوەی هەتا هەتایی بکەین و تەنانەت ئاهێکی بۆ هەڵکێشین. هەڵبەت ئەویش لە میانی ئەوەی هیچ شتێك لە ژیان ئەو کەسە ناترسێنێ بەو ڕاستییە گەیشتبێ کە لەدەستدانی خودی ژیان هەرگیز مایەی ترسلێنیشتن نیە. ئەوەی دان بەوەدا دەنێت لە مردن دەترسێت نەك لەبەر ئەوەی دۆخێکی ترسناکە کە دێ، بەڵکو لەبەر ئەوەی چاوەڕوانکردنی خودی مەرگ شتێکی مەترسیدارە، بێگومان ئەو کەسە کەسێکی گێل و گەمژەیە.

گەمژەییە مرۆڤ خەم دایبگرێ لەبەر ئەوەی مردن بەدواوەیەتی، چونکە مەرگ شتێکە هەر کاتێ هات هیچ زەرەر و زیانێك ناخاتەوە. بەم شێوەیە مەترسیدارترین شت کە مرۆڤ لێی دەترسێ مەرگە؛ هەرگیز شتێك نیە پەیوەندیی بە ئێمەوە هەبێ، لەبەر ئەوەی مەرگ هیچ بوونێکی نیە هەتا ئێمە زیندووین، کە هاتیش ئەوساکە ئێمە بوونمان نەماوە. کەواتە مەرگ بەلای زیندووان و مردووانەوە وەك یەك هیچ بوونێکی نیە. بە مانای؛ مەرگ بەلای هەندێکەوە بوونی نیە و هەندەکەی دیکەش بوونیان نەماوە. بەمجۆرە؛ عەوام جارێکیان لە مردن دەترسن بەوەی کە شەڕ و خراپەی هەرە گەورەیە، جارێکی دیکەش ئارەزووی دەکەن بەهۆی ئەوەی سنوورێك بۆ شەڕانگێزییەکانی ناو ژیان دادەنێ. مرۆڤی دانا لە مەرگ ناترسێ، ژیانیش بار نیە بەسەریەوە، هەروەها دەرچوون لە بوون بریتی نیە لە شەڕ و خراپە.

هەمدیس زۆر و زەوەندیی خۆراك مایەی خۆشی نین بۆمان بەڵکو ئەوە جۆرە چاکەکانی خۆراکن چێژ و لەزەتمان پێ دەبەخشن، بە هەمان شێوە ئەوەی دەبێتە مایەی بەختەوەریی ڕەونەقی ژیانە نەك تەمەندرێژیی. ئەوانەشی ئامۆژگاریی گەنجان دەکەن ڕوو لە ژیان بکەن و پیرەکانیش بە پیر مەرگەوە بچن کەسانی سادە و ساویلکەن، نەك لەبەر ئەوەی ژیان بەلای پیرەکانیشەوە هەمان ڕەونەقی هەیە، بەڵکو لەوەدا سادە و ساویلکەن کە نازانن خەمی دەستلەملانی ژیان و خەمی وەپیر مەرگەوە چوون لە ڕاستیدا هەردووکیان یەك خەمن. خراپتر لەو ساویلکەبوونەش ئەو کەسەیە پێی وایە کە نەبوون بریتییە لە کرێکی چاکە:
کە لەدایك دەبین، بە زووترین کات لە دەرگاکانی هادیس ڕەت دەبین.*

ئەوەی قسەیەکی لەمجۆرە بە مکوڕی و لە دڵەوە دەکات، بۆ خۆی ناکوژێ؟ چونکە بەدەستەکانی خۆی دەتوانێ ئەو ڕێگاچارەیە تاقیبکاتەوە هەر کاتێك بیەوێ. ئەوەیشی کە بە گاڵتەجاڕییەوە ئەو

قسەیە دەکات؛ بێگومان ئەوە دەبێتە گاڵتەجاڕییەك لەو شوێنەی پێویستی بە رژدی و راستییە. با ئەو نموونەیە لەبەرچاو بگرین کە ئایندە بۆ ئێمە نیە، بەڵام هاوکات ئەوەندەش نامۆیە نیە پێویست نەکا چاوەڕوانی بین لەبەر ئەوەی هەر دێ، یانیش وەڕس و بێزار بین لێی هەروەك ئەوەی ئەو ئایندەیە لە داهاتوودا بمێنێتەوە و هەرگیز نەگات.

سێیەم شت ئەوەیە، کە پێویستە تێبگەی هەندێ لە شەهەواتەکان ئاسایی و سروشتیین و هەندێکیشیان زیادەن، و هەندێ لە شەهەواتە سروشتییەکان پێویستن و هەندێکیشیان سروشتیین و بەس. و هەندێ لە شەهەواتە پێویستەکان گرنگ و پێویستن بۆ شادمەندیی و سەعادەت، و هەندێکێشیان بۆ ئۆقرەیی و سوکنایی لەش، هەندێکی دیکەش پێویستن بۆ خودی ژیان…

* ئەو دێڕە هی سێفۆکلیسە، هادیس جیهانی خوارەوەیە، یاخود دۆزەخ لە ئەفسانەی گریکی.